

У зв'язку з цим можна припустити наявність певних базових моделей світу, притаманних різним типам культур. У цьому контексті не такою вже й розпливчастою та невиразною виступає постмодерністська стратегія, адже вона теж осмислюється як результат нашарування когнітивних моделей та образів світу. Інше питання: підґрунтям якої новітньої конфігурації має стати література сучасної доби. З якою долею вірогідності, зважаючи на комунікативно-когнітивну функцію літератури, можна спрогнозувати те місце, що належатиме художньому образу в новітньому Світі – як – Тексті та новозбудованому Місті – як – Творі.

1. Лотман Ю. Память в культурологическом отношении // Лотман Ю. Избр.статьи: В 3 т. – М., 1996.
2. Art in Amerika, 1969. – № 3.
3. Бютор М. Роман как исследование. – М., 2000.

Цибенко Р.О.

Львівський національний університет ім. І.Франка

ОРАТИВНІСТЬ ЯК УСНА ФОРМА ВИКЛАДУ СУЧАСНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

Завдання цієї розвідки – окреслення поняття оративності як усної форми літератури на прикладі творчості сучасного австрійського автора Міхаеля Кьольмаєра (нар. 1949).

Усна форма літературної творчості є первинною стосовно письмової. Це засвідчують фольклорні види мистецтва та героїчні епоси різних народів світу. З виникненням писемності літературний розвиток набуває іншого характеру – впродовж віків літературна творчість реалізує себе в письмовій формі. Однак технізація та медіалізація ХХ ст. спричинили звернення багатьох авторів до виражальних можливостей саме усної форми, визначеної як оративність (від лат. *oro* – говорю, нім. *Oralität*). Протягом минулого сторіччя з'явилися чисельні доцільно написані радіопостановки, адаптації художніх текстів для усного викладу та трансляції читань письменниками своїх літературних творів на радіо, які користувалися в реципієнтів великою популярністю. Це було зумовлено, поміж іншим, неможливістю видавати друковану продукцію в повоєнний період.

У німецькомовному просторі проблемами взаємозв'язку літератури з іншими видами мистецтва (зокрема радіо) на міждисциплінарному рівні займається медіагерманістика (*Mediengermanistik*), одна з відгалужень германістики [1, 297].

Можливість існування усної форми літературного твору передбачає наявність у ній елементу оративності. Її дослідженням почали займатись у ХІХ ст. М.Перрі та його учні (на матеріалі епічних поем Гомера). Ці підходи отримали назву як дослідження оративної поетики (англ. *oral poetry*) [1, 334].

Медіальний виклад застосовують письменники й наприкінці ХХ ст. Особливо яскраво це можна прослідкувати розглядаючи творчість

сучасного австрійського письменника М.Кольмаєра. У його творчому доробку – твори, написані в різних жанрах (романи, оповідання, драми, перекази, новели, есе та ін.), більша частина яких була представлена на австрійському радіо ORF 1. До його радіопередач належать також численні інсценізації інших авторів, а також парафраз античних міфів, вибраних і впорядкованих самим автором. Ці літературні передачі користувалися величезним успіхом у слухачів.

До особливостей викладу М.Кольмаєра належать відповідним чином укомпонована композиція твору, застосування риторичних засобів, моделювання мови та інтонації голосу. Оповідь відіграє для М.Кольмаєра чи не найвагомішу роль: *“Чи розповідаю я щось усно на радіо, чи створюю з цієї усної оповіді книжку, це – вибір іншого матеріалу та інструменту... я працюю і роблю те саме: я розповідаю історію”* [2].

Письменник оригінально трактує в новому контексті “вічні” теми та мотиви давньогрецьких міфів. Серед них такі, як “взаємини чоловіка й жінки”, “конфлікт батька та сина”, “прагнення до пізнання”, “любов та війна”, “щастя забуття”, “вигнання”, “туга за батьківщиною”, “самоусвідомлення” та ін. У результаті трансформації письмової форми в усну виникає якісно новий текст, який із зацікавленням сприймає реципієнт.

Оративність набуває в М.Кольмаєра „подвійного” навантаження, зумовленого свідомим використанням фабули давньогрецьких міфів, для яких усна форма викладу є генуїною.

Отож, оративність як усна форма літературного твору є дійовим засобом донесення до реципієнта його змісту. Звернення сучасного австрійського письменника Міхаеля Кольмаєра до оративності свідчить про медіальний аспект розвитку сучасної літератури.

1. Metzler-Literatur-Lexikon: Begriffe und Definitionen / hrsg. Schweikle G. u. I. /, S. 297 – Stuttgart: Metzler, 1990. – 525 S.
2. Ölz W. Auf Kalypso folgt Penelope. Michael Köhlmeier über antike Helden, Dilettanten und neue Vorhaben // Voralberger Nachrichten (Bregenz) v.13.01.2001.

Клічук О.Д.

ВНЕСОК Р. ДАЛА В ІСТОРІЮ ПРО ХИТРОГО ЛИСА: ОНОМАСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Далову назву “Fantastic Mr Fox” (1970 р.) в українському перекладі замінено більш дидактичною “Містер Фокс та його друзі” [9, 67-128]. Р.Дал хотів витримати традицію. Історії про хитрого лиса відомі з античних часів. У XIII ст. у Франції ці історії були упорядковані у великий “Роман про Лиса” – “Roman de Renart” – у 30 частинах (за даними І.Я.Франка – у 36 частинах [13, 65]). Твір користувався великою популярністю й відомий у багатьох варіантах та переробках. Читачів та слухачів особливо приваблювала можливість алюзій тваринного епосу до людських стосунків – сатира на королівську владу тощо [8, 363 – 364]. Провідна тема роману – боротьба хитрого лиса Ренара з брутальним і дурним вовком Ізегрімом. Докладно